

Redactioneel

We naderen de zomer van 2021 en nog steeds is de coronatijd niet voorbij. Hoewel, met het op stoom komen van de vaccinaties verschijnt het perspectief van het ‘normale’ leven aan de horizon. Gaandeweg het afgelopen jaar kwam er steeds meer aandacht voor wat deze tijd met ons doet. Natuurlijk staan de fysieke gevolgen van corona nog steeds vol in de spotlights, met de IC’s van de ziekenhuizen als meest in het oog springende exponent. Maar met het voortduren van de coronatijd komen ook de mentale gevolgen aan de oppervlakte. Waar eerst de veranderingen in werk, onderwijs en sociale contacten nogal eens werden beschouwd in termen als veerkracht en nieuwe kansen, zien we nu vooral de negatieve impact. Dat ‘copingsmechanismen’ niet bij eenieder zo lang goed blijven werken, blijkt uit allerlei zorgelijke signalen over het welzijn van kwetsbare groepen, onder wie studenten en mensen met een klein sociaal netwerk.

Het voortduren van de coronatijd zorgt er ook voor dat de reflecties hierop diepgaander worden, en soms ook worden gestaafd met empirisch onderzoeksmateriaal dat beschikbaar komt. In deze speciale corona-editie van *Religie & Samenleving* willen we hier ook aan bijdragen. De eerste twee artikelen reflecteren de coronatijd vanuit religieus en theologisch perspectief. Körver vergelijkt de communicatie tussen overheid en burger in de coronatijd met die tussen arts en patiënt: deze communicatie wordt gekenmerkt door een kortetermijnperspectief en is gericht op een herstelverhaal. Körver pleit ervoor om dit perspectief te verbreden naar de lange termijn in de vorm van een (religieus) verhaal over betekenissen, waarden en de kwaliteit van leven maar evenzeer over falen, verlies en tragiek. Bosman en Van Wieringen houden zich bezig met de klassieke vraag waarom dit coronakwaad ons treft. Kon vroeger nog vanuit het christelijk geloof via een theodicee een antwoord op deze vraag worden gegeven, in onze gesecculariseerde maatschappij is dat veel minder mogelijk. Toch blijken vormen van de theodicee versluierd aanwezig. Bosman en Van Wieringen geven aan wat de consequenties daarvan zijn en ontwikkelen van daaruit een nieuwe visie op de coronaproblematiek.

Vervolgens biedt deze editie twee empirische artikelen die een impressie geven hoe geloofsgemeenschappen omgaan met hun activiteiten. Hun belangrijkste activiteit, het houden van religieuze bijeenkomsten, kwam regelmatig negatief in het nieuws, met (te) grote diensten in orthodoxe en bevindelijke kerken. De meeste geloofsgemeenschappen zullen echter wel gehoor hebben gegeven aan flexibele aanpassing van hun diensten en vie-

ringen. Zo laten Joosse en Schaeffer zien hoe Utrechtse kerken hun diensten online vorm geven en hoe de gelovigen de nieuwe vormen van betrokkenheid en participatie ondergaan. Van der Ham, Hekman, Klomp, Smit en Tromp geven een beeld van de flexibiliteit van geloofsgemeenschappen op het terrein van diaconie. Ze deden praktisch-theologisch onderzoek naar de transitie van een diaconaal maaltijdproject, van buurtmaaltijd naar maaltijdbezorging, en geven antwoord op de vraag hoe deze transitie vorm kan geven aan de diaconale wens van ontmoeting en contact.

Op het houden van religieuze bijeenkomsten wordt in het vijfde artikel tot slot weer gereflecteerd. Franken en Levrau stellen in deze bijdrage de vraag centraal of religie – in de huidige geseclariseerde samenleving – nog als een exclusieve rechtscategorie dient te worden gezien of dat religieuze bijeenkomsten en organisaties op gelijke voet moeten worden behandeld als seculiere bijeenkomsten en organisaties. Volgens de auteurs lijkt het beklemtonen van een prominente plaats van religie in een geseclariseerde samenleving vooral anachronistisch en discriminerend.

Deze editie van *Religie & Samenleving* is speciaal omdat ze één enkel onderwerp behandelt: de coronatijd. Om dit ‘zuiver’ te houden, bevat zij dan ook geen boekbesprekingen. Deze editie is daarnaast ook speciaal omdat ze een transitie markeert van een ‘papieren’ naar een ‘hybride’ tijdschrift. Oftewel, vanaf nu wordt dit tijdschrift ook online aangeboden, als *open access* via Radboud University Press. Dit betekent dat de artikelen en boekbesprekingen dus vrij toegankelijk worden voor eenieder, ook zonder abonnement. Wel blijft, voor wie dat wil, de papieren versie bestaan, nog steeds wel met een abonnementsbijdrage. De papieren edities in 2021 worden nog uitgegeven door de Academische Uitgeverij Eburon. Maar vanaf 2022 nemen wij afscheid van deze uitgeverij (de papieren versie wordt dan door Radboud University Press verzorgd) met wie wij dan 16 jaargangen voortreffelijk hebben mogen samenwerken. In het bijzonder bedanken wij binnen Eburon Maarten Fraanje voor zijn buitengewone inzet voor ons tijdschrift! De redactie meent dat met deze transitie het tijdschrift *Religie & Samenleving* een mooie stap zet naar de toekomst!